

קנין חבמי ישראל סימן ק קא

מחמת ההיקש וסמך ושחט מי שהוא בר שמיכה הוא בר שמיכה וכו' יהודה והמשנה דזבחים אחי' בר' יוסי דפוסק נשים סומכות רשות ולהבי הן בנות שמיכה כו' עכ"ד. ואשחשע בדברי קדשו לדון לפני מרן יחי' (א) הלא החוס' בניטין דמ"ע ע"כ ד"ה כל כתבי בשם ר"ח דאשה אסורה לאגוד לולב ולעשות ציצית משום כל שאינו בלבישה אינו בט"י כו' וכ"כ המרדכי והגמ"י הובא בב"י הל' ציצית ריש סי' ד, ובר"ס דל"ג ע"א בתוד"ה הא כו' כתבי בשם ר"ח גופי' דפוסק נשים סומכות רשות כו' יוסי ע"ש וברא"ש. הרי מביא להדיא מדעת כל הראשונים דאם נדרוש הדרשה דכל שיטתו בלבישה ישנו בעשי' אסורה אשה לעשות ציצית ולאגוד לולב כיון דאינה מחויבת בזה אף דנשים סומכות רשות ואם מקיימות מ"ע שהוצ' מקבלות שכן ע"ז כמ"ס הר"ן סוף מס' ר"ה. ואף הפוסקים ובראשם החוס' מנחות דמ"ב ד"ה מנין החילקים על ר"ח וס"ל דאשה כשרה לעשות ציצית הוא רק מחמת דנציצית גופא לא כתיב לבישה אלא בכלאים אבל אם ה' כתוב בציצית גופא לבישה הלא מבואר מדברי כל הראשונים הנ"ל דאז הוי דרשינן בציצית ג"כ דנשים כיון דאינן בלבישה אינן בעשי' כסדרת ר"ח הנ"ל. דננוף הסברא מודים כל הפוסקים. ומענה גם הכא בענין שמיכה אם נדרוש וסמך ושחט כל שאינו בסמיכה אינו בשמיכה הוי נשים אסורות לשחוט אפי' לר' יוסי ולא אחי' המשנה דזבחים דל"ב אפי' בר' יוסי דלר' יוסי נמי אסורות נשים לשחוט כמו בציצית ולולב: ז. ק"ל על דברי מרן יחי' דא"כ גם טמא אסור לשחוט בחולין דהא הוא ג"כ אינו ב"ס ואינו ב"ש לדברי מרן. וא"כ איך שוחטין עתה דכולנו טמאי מתים ואיך אכלינן בשרא. ובקשתי מאד להשיב לי מיד:

שרמה פריידעש רב בקי' ניהדי. [משיב ע"ז חבוא בחוצות ו' שוורפס בטו"ה"ת].

סימן קא: הלכה רמעשה, מאת כבוד הגאונים מאורי דורנו יל"י.

א. תשובה להגאון אבד"ק פעטערקוב ע"ד גע' אחר שכתבו בשם אבי האשה לוי ע"פ פשיעת האשה ובאמת אינו לוי והוא במקום עגון גדול, בספרי באר יצחק סי' י"ב העליתי להחירה בעוב טעם ביה היכא שלא ה' בפשיעת הבעל. וע"כ בזה שהבעל לא ידע מזה כלל דעתי מסכמת להיחרא ובמקום עגון גדול. [א"ה: ע' לקמן בשאלת הרבנים חורב]:

ב. ב"ה יוס' ב' ה' תשרי תרכ"ז קאווא. כבוד ידידי הרבנים הגאונים המפורסם דק' אדעסא יע"א. ע"ד שדרשו ממני להודיע דעתי ע"ד ה"ש פסח שנעשה בברייתו של חמץ ע"י הכשר הנעלה הנני להשיבם כי מעולם לא הודקתי לזה וכן השבתי להשאלים ממני ע"ז בשנת תרכ"ד כי אין אני מזדקק לזה כלל. והנני לברכם בגמר חתימה טובה ולחיים טובים ולשלום והללחה. ידיד יצחק אלחנן מופ"ק קאווא (*).

ג. (ברין ס"ס באפשר לברורי): במקום שהוא בלתי רחוק הרבה שאפשר לברורי ולעמוד על הברור ולעשות ד"ח במקום הקרוב לדרך לברורי. וגם להר"ן מהא דאמרינן בפ"י אי נפקי קלא דאיכא סהדי במדכ"י דאית לי' אחי חייס' לי' ה"ע משו' דאיכא לברורי וכמ"ס הח"ס א"ע ח"ב סי' ס"ז בד"ה וכתב הר"ן וכיון דאיכא קלא דאיכא סהדי במקום ידוע חלטרך ליסע לשם לברר ע"י עדים אבל איכ"נ אי איכא קלא דאיכא סהדי בעולם ולא ידוע היכא דאיכא סהדי לא שייך איכא לברורי ולא עדיף מקלא דיש אח בעולם דמהני מגו דילי' יעו"ש בסוף החשובה דלא שייך שלח

(*) הערה: ממכתב קדשו של רב האי גאון מוהרי"א שליט"א, יוכל כל איש לראות ולבחון עד כמה נאמרו דברי אלה המורים, שהכשירו פה בשנת תרכ"ד את האוואד של חמץ, שהפסח אז ע"ז הכשר בזמ"ל: "הגנו נוחים את חטוננו ציד הג' רי"ב, אשר הכשרנו את האוואד שלו פ"ק לטעות זו י"ש על חס"פ, וז"ס כ"ס על ידינו מרן הגאון רשכ"נ ר' יצחק אלחנן נ"י" כו'. ועתה יאמרו מה רבותינו יל"י הקוראים מכתבו זה מה ה"ס כ"ס של גאון ישראל מוהרי"א שליט"א, ומה הכשריהם... אז אח כ"א בקשו ליחזק. ונחלו בחילן גדול (פסחים ק"י"ב): אך לא בחילן גדול, ארז הלבוש כ"ז ה' יחלו נחזקים הוא, האומר במכתבו מפורש: "להד"מ! ואשמייה צראשיהם" —

ואחרי חלל כגון בהך דבעמ וכה"ג בהולאה מועטת וכמו בדשיל"מ בספק איסור כיון דאיכא
 לברורי בהולאה וטרחא מועטת לא אמרי' הך סברא. וגראה להסבורים דבס"ס אף דאיכא לברורי
 לא מזכרין ועיין בספחים ע' ע"א, מ"מ היכא שאפשר שיחברר בעלמו לכו"ע מזכרין דשמא
 יתודע שעשה איסור למפרע, וכה"צ העלה בחשו' רעק"א סי' ס"ב דריה עוד יש כו' וע"ש בסי'
 קי ועי' בשו"ת שו"מ מה"ח ח"ד סי' מ"ב ועיין בח"א בשער אור"ה סי' י"ח במה שהראה מקום
 למעלה בסי' י"ז ושער הקבוע ס' ס"ג שפקפק לענין החלב כיון דאפשר שיחברר אח"כ דהי' סף
 וגם איבער ניב' וא"כ למפרע אכיל איסורא ע"כ אין להחיר החלב, וע' בשו"ת ג"ש סע"ז ושו"ת
 בית שלמה מהד"ב סי' מה שהשיג עליו, ובהכי ניחא הא דריש כתובות בתור"ה שאס' הי' לו
 ח"כ כו' משום ס"ס כיון דאיכא למיחש שמא יבואו עדים שזינחה ברטון ושיחברר הרבה מעלמו
 האיסור דלא סזכרין אס"ס. ולזה לא תקשי להו רק אחרי דנאמן לאוסרה עליו אבל מה שחקנו
 שצריך לברר ל"ק דגם בס"ס צריך לברורי היכא דאפשר שיחברר שעשה איסור למפרע. וניחא בזה
 התי"ס דלא פליג מלקמן ע' דאמר ר"א נאמן לאוסרה עליו ואמאי ס"ס הוא והא מקודם דמוקי לה
 בא"כ עפי הי"ל להקשות אמתיחין שאס' הי"ל ע"כ משכים לב"ד הא הוי ס"ס וע"כ מה שחקנו
 שצריך לברר לר"ת דכיון שאפשר שיחברר מעלמו לכו"ע מזכרין, ואף דמבעי ל' לקמן ס'. הי'
 ניסח בד' ונבעלת דה' חיישין לאקרורי דעתא ולמאי דמסיק דלא חיישין בהאי פורחא וא"כ י"ל
 דהתקין שישכים לב"ד להפסידה כתובתה שכנסה בחזקה בתולה וזה שייך בכל הנשים. וז"ל
 דהאיבעי רק אי חיישין לאקרורי דעתא בהאי זמן פורחא אבל ודאי גם למסקנא הא שישכים
 לב"ד הוי משום אקרורי דעתא שמא יתפיים דעתו עליו ואילו לענין כתובה לא הי' להם לחקן כלל
 שחנשא ביום ד' וישכים לב"ד דמה נ"מ כיון שיתרצה בכך והרי ע"כ הוי ל' יום כבימות קי"ב.
 אך שוב איכא לדחות ולומר שזה חלוי בפלוגתא בהא דרבנן מהיכן הוא אס' הוא מלאו דלא תסור
 לו כרנב"י משאל זקניך וגו' כבשבת כ"ג, דמקשים הראשונים אס' הוא מלאו דלא תסור אמאי
 ספקא דרבנן לקולא הא הוי ספקא דאורייתא, ותירו דבספקא לא תקנו רבנן כלל וכמו ש"כ
 הנתיבות בחו"מ סי' רל"ד דבאיסור דרבנן בשוגג כשיחודע אין כאן איסור כלל דלא תקנו על אופן
 שאינו יודע כי יש כאן איסור. והגם רבא לפי הנראה שם בשבת ס"ל דספקא הוי נמי איסורא ורק
 דרבנן הקילו בספק דבריהם להכי מוכרח לבא לחי' רוב ע"ה מעשרין הם, ואב"י נראה דס"ל שם
 דבספקא לא תקנו כלל דיליף מלאו דל"ח וא"כ אס' בס"ס דספק השני הוי ספקא דרבנן אס' צריך
 לברר לאב"י בודאי א"צ לברר דעל ספקא לא תקנו חכמים כלל דאס' תקנו הי' ספקא להחמיר
 מל"ח. וא"כ שפיר מיושב קישית החוס' על רש"י דרש"י פי' לפי דעתו דיפסוק כרבא דצריך לברר
 אבל שם אמר זה אב"י אף אגן נמי חנינא ולאב"י בחמת א"צ לברר ובהכרח דנאמן לאוסרה
 עליו וניחא דברי רבנו רש"י דצריך לברר בס"ס: ואפשר עוד לומר אף למ"ד דבס"ס צריך לברר
 היינו במקום שיש ריעותא ברורה וכמ"ש הגאון מליסא בס' ב"י בכתובות ע' דב"ש ספקא אס' יש
 ריעותא ודאי לכו"ע א"צ לברר ועי' בח"ד בכללי ס"ס דהא דספק על הדורס א"צ שום בדיקה אף
 דהיחור הוא מטעם ס"ס דספק לא על ספק דרם וכרשב"א חולין מ"ז דסרכא חלוי' א"צ
 בדיקה מה"ט וכן במחט בחלל הגוף, ולכן ס"ל לרש"י דתקנו שיחברר דע"כ דנאמן משום דקים
 ל' דהספק ברעותא איכא גם בטען פ"פ ויבא לשאל היינו פוסקים דא"צ לברר מטעם ס"ס:
 (ההמכך יבא): יוסף זכר"י שטערן חופ"ק שאול.

ד. בהבנסת סי' מ"ח במה שכתב הרב הג' מהרש"מ מביאליסטאק בא"ש שינה שמו ושמה,
 דלרבנו יואל אס' לא כתב שמו ושמה כשר בדיעבד ה"ה אס' שינה לא בטל הגט מה"ת. אינו
 עולה יפה, דרבנו יואל פליג על כלל דר"ת חוס' גיטין דל"ד וד"פ דכל דבר שאינו פוסל אס' לא
 כתב ה"ה אס' שינה אינו פסול, ורבנו יואל (הובא דבריו במרדכי פ' כל הגט דל"ד סי' שס"ח) ס"ל
 דשינה מקום לידה פסול אפי' בדיעבד ובא"ש לא כתב מקום לידה כשר אפי' לכתחלה יע"ש. וגם
 מוכרח לשטתו דא"א לומר כלל אליב' דהך שטה דאס' לא כתב כלל כשר דאס' שינה נמי יהא כשר

כנסת חכמי ישראל סימן קא קב קג

קיא

דהא בהכרח אליבא דידוי' הך דגיטין ד"כ הא בעינן שמו ושמה הוא מדרבנן א"כ יקשה למה לא חני המסנה רבוחא יותר אס לא כחב כלל דפסול מדרבנן אליב' דר"מ וכש"כ אס שינה דאיכא תרתי דליכא שמו ושמה וגם איכא סס אחר. אלא בהכרח דלדידי' אינו תלוי זכ"ו דאף אס לא כחב כשר אס שינה פסול מדאורייתא אי דלא הוי לשמה אי משום דלא הוי כריחות. ורק אס לא כחב לר"א דע"מ כרתי הם עושים הכריתות והוי כמו שנכתב שמוחם בהגט כמה שיודעים מי הם המגרשים. ולא בשינה שנכתב אבל לא שמות המהגרשים רק שמות אחרים. והדבר פשוט גם לרבנו יואל בשינה הוי גט בטל מדאורייתא: **יוסף דעווין שטיין** מופ"ק סעראלק. **סימן קב.**

(א) העירני הרב הגאון אבד"ק מנכורות ר"ג כשיבנה בהמ"ק ב"ב לא יהי' בכור להקדשה. ולפמשי"כ בל"ז ליכא בכור להקדשה דהוי דחוי מעיקרא דלא אפשר לחקוני בגלוחנו אף החס אפשר שיבנה קודם לידה ויהא חזי אס לא נטיל בו מוס משא"כ להטיל מוס בבכור הנולד כבר בל"ז לא חזי להקדשה (ועוד דהחם ס"ד דלא חזוי כלל בהמה לאקדו כי שיטיל מוס בכולי' עדרי ומשני דישאלו אותן שכבר הולידו בכורות ול"ל להטיל בהם מוס בולדותיהן): (ב) גם הערה שס בלוח ח' מהש"ך יו"ד סי' ע"ז דלא חיישינן בלוח ח' דמי לי' אף היינו לספק כללי ולא בפרטי ע"ד מש"א ב"ב קע"ד לחלק בין נפילה דיחיד לנפילה דרבים ועי' בש"ד בש"ך שס דבזה ל"ל רק הוכחה אחתו כמו דחלי לר"ע בשבחן כמש"כ בקונט'. ובחולין ע"ט קפ"ד דרמ"ן אהדרי היינו להורות על המין שהוא מאב א' כמוהו אבל לא אחות ממש: (ג) מה שחקר בסי' י"ז. הדבר מבואר בסנהדרין ד"ח שמ"ר ע"ה אחר ליהושע אחת חבוא דמשמע זקנים שבדור ע"ז והשי"ת אמר לו אחת חביא עול מקל מנהיג א' לדור ולא ב' מנהיגים: (ד) בסי' י"א חמה הגאבדיק פלאלק שבסי' ל"ג לא הבאתי דברי הש"ך בסי' ע"ז סק"ו שאין לסמוך על החומר. וי"ל דלא דמי שאינו מוכרח לומר דשחורה חלד שחירה וגם הרבה פרות שחורות בעולם וה"ל ספק דרבים. אבל בשתי פרות והמבכרת שחורה והשני' לבנה וילדו שני ולדות רחוק לומר שהשחורה ילדה לבנה וכלבנה שחורה: (ה) עוד מש"כ הדרי"ג בסי' פ"ה תקנות לענוותנות בעטע במשאל"ס דבאס נשאת בדיעבד בשוגג לא חלת, יקשה דלגבי דידה הו"ל כדיעבד שאסורה להנשא. וכמו בשבח קל"ו ביבמה שנחקדשה לאחר שמת הולד חוץ ל' אס היא אשת כהן לא תחלוץ דאליין בחר רובא. וכן חקר בד"מ יו"ד ע"ז בעגל שנשחט קודם ח' ימים. וי"ל דמ"מ אלל הנושא הוי לכתחלה. ולפ"ז נ"ל דמותרת להטעוהו לומר שפנויה היא כמו ספקא לי (קדושין ל"ט) כיון דלדידה היא בחזקת פנוי' ומלדה מותרת להנשא אפי' לכתחלה. וא"כ אולי ה"ז דמותרת להטעוהו בזה ולשווי' שוגג שפנוי' היא: ובאחי לפרסם זה בשערי הכנסת לדעת אס יסכימו לזה גדולי הדור לזרף לשארי היתרים. וע' בנתיבות רלי"ד דבשוגג דרבנן אין לריך כפרה ונימא דאין בזה לפגיע ול"ע בחולין ו': **ארכשנדר משה לפידותזאן** מופ"ק ראש"ן. **סימן קג. (המשך בסי' ע"ז).**

ד. אך יסוד דברי הגאון ביה"ל אס נאמר דעשה דקודם הדבור לוחם ל"ח דלאחר הדבור (נשמע בסוף אות א' ואח"כ נאמתי בדברי בסי' ביה"ל מהגאון רי"ד ז"ל) אבל אס נאמר דעשה אין דוחה ל"ח דלאחר הדבור יהא נסתר סברה הגאון, דמאחר שהעיסה שיעשה הוי חליה של עכוס וחליה של ישראל חזי' של עכוס מותר ושל ישראל אסור איכ אפשר לחלק העיסה והחלי של עכוס יהא מותר דהוי שלל דידהו כמו שפסק הרמב"ם בהל' ע"א בעיסה חזי' של עיר הגדחת וחזי' של עיר אחרת, של עיר אחרת מותר שאפשר לחלקה כמ"כ הבא יחלקו העיסה ויהא מותר לישראל לאכול מהחלק של עכוס. אבל דברי הרמב"ם גופא נע"ז הא קי"ל בדאורייתא אין ברירה ואיך חזי' מותרת העיסה ע"י חלוקה וכמו הסי' דגיטין מ"ז סבל וחולין מעורבין זכ"ו דלרבי דס"ל איב אסור הכל, אף אס נאמר דר"ע וראב"ע ס"ל י"ב בביצה ל"ח וכן במשנה מע"ש פ"ה מ"ט גבי ר"ג וזקנים שהיו באים במסינה ואמר ר"ג עשור